

N.F.S. Grundtvig “Om dansk Poesie, Sprog og Historie”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.7, november 2015

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1816 (SJ: 297)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 3

VU *Værker i Udvalg* 2

Teksten er etableret af Else Riisager

Punktkommentarer er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Else Riisager

Indledning er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tekstredegørelse er skrevet af Ida Marie Klahn, redigeret af Klaus Nielsen og Vibeke A. Pedersen

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning mag.art. Thorkil Damsgaard Olsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:16 |US3:316 |VU2:161

Om dansk Poesie, Sprog og Historie.

Naar man om disse Ting søger Oplysning hos det saakaldte oplyste attende Aarhundrede, da hører man, at der egenlig intet sligt skal være til, at Poesien er Efterligning af Græker og Romere, Franskmand og Tydskere, og Rimet en norsk Opfindelse, at Sproget enten er en Mundart af Tydskenen eller Islandsken, som kun i Tidens Længde er artet ud, og at tykt Mørke vilde hvile over Fortiden, dersom vi ikke havde Islændernes, Tydskernes, Frankers og Engellænders, ja vel endog Russens Krøniker og Almanakker at ty til. Var det nu sandt, havde vi intet Eiendommeligt i Poesie, Sprog og Historie, altsaa ingen Eiendom i Aandens Verden, da kunde Intet

være latterligere end |US3:317Forsøget paa at bygge et aandeligt Dannevirke, thi deels var det jo at afskiære Bækken fra sin Kilde, deels maatte vi bygge med hvad der var i de Fremmedes Vold; vi kunde derimod ikke gjøre klogere end overgive os taalig i vort aandelige Herskabs Haand, og lade det behandle os efter Tykke, thi fødte Trælle kan kun ved Lydighed vorde frigivne, og ere Oprørere, naar de vil sætte sig selv i Frihed, hvilket ei kan skee uden ved at undertvinge Fribaarne, og giver ingen Eiendom men ikkun Rov. |A:17Jeg tør imidlertid troe at man heri, som i Alt undtagen Maskinvæsenet, tager mærkelig fejl ved at følge det attende Aarhundredes Oplysning, og at der er intet af det nyere Europas Folk der har saa store lovlige Besiddelser i Aandens Rige som det Danske, intet Folk der har et saa oprindeligt Tungemaal, saa mærkelige Oldsagn, saa eiendommelig en Smag i Historie og Poesie som det Danske har havt, og maae have, naar det ei skal aandelig døe og forgaae; men er det sandt da er et Dannevirke upaatvivlelig en høistnødvendig Bygning, og er det sjunket, maae det være alle Dannemænd høist magtpaaliggende at det reises igien, ingenslunde til at hindre Samkvem med Udlændinger, men til at væрге mod fiendtligt Indfald, og jeg tør sige, som der staaer i Visen saa omtrent:

|VU2:162Gabet kan vi vel tillukke,
Saa vi os ei lade pukke
Af hver fremmed Løbeskytte
Som har Lyst til Bytte.

Om nu det attende Aarhundrede eller jeg har Ret i denne som saamangen anden Tvist, det vil man bedst lære af Tiden, ikke allene den der kommer, men ogsaa den der gik, og jeg vil da i dette Tidsskrift egenlig føre min Sag ved at lade Fortiden tale |A:18og saa uden at bryde mig stort om Nutidens Mening, lade Fremtiden dømme.

Først vil jeg nu minde om, hvad man knap skal kunne nægte, end sige giendrive, at saa tilskaarne og afrettede vi i det attende Aarhundrede end ere blevne efter fremmede *Læster* og udanske Hoveder, saa er der dog Noget baade i Sind og Skind, i Tænkemaade, Sæder og Tungemaal, som vi, det være os nu kiært eller leedt, maae kalde ægte Dansk fordi det ikke findes udenlands, og nu er det kun Spørgsmaalet om dette ægte Danske er lutter Grød og Kiød som Tydsken har meent, eller om der ikke skulde være lidt Aand og Kierne-Saft iblandt, ja om det ei turde være saa, at hvad der hos os er ægte Dansk, er |US3:318det meest overensstemmende med en sand, dygtig og elskelig Natur, og et uudsletteligt Grundtræk i Dannemænds Aasyn, Grunden til alt hvad vi hos Fædrene kun med Føie elske og berømme. Er det saaledes vist at Ærlighed, og

Sanddrøhed, Mildhed og Æmhed, Blyhed og Troskab, er hvad Historien erklærer for ægte Dansk og hvad vi med eet Ord kalde Danneshed, er det vist at Modersmaalet er mellem alle bekendte Sprog det meest eenfoldige og trohjertige, men derhos fuldt af den sødeste, naturlige Velklang, og lige skikket til at udtrykke de høieste Betragtninger, |A:19| de dybeste Følelser og den vittigste Skiemt; kan intet af de nyere Sprog tales saa reent, uden at blive tvungent, er den eneste Konst ved dets Udtale slet ingen Konst at bruge, men lade *Tungen* raade sig selv, og alt dette er dog temmelig vist, saa mener jeg ogsaa det er upaatvivleligt at et saadant Tungemaal er i Grunden saa gammelt som den Tunge der fører det af sig selv, og det Hjerte der ligger paa Tungen, samt at et saadant Hjerte kan i de forbigangne Dage ei have ladet sig selv uden Vidnesbyrd, ei have undladt at kundgiøre sin Kiærlighed til Sandhed og Ret, sin Lyst til at hvile i Fortidens Fædrene-Minder, og til at indgyde den kommende Slægt sin Kiærligheds Aande! Vil man nu derhos betænke, at saa langt tilbage som baade Skrift og Sagn kan række, har der intet |VU2:163| Tidsrum været hvori Danmarks Tænkemaade, Sprog og Sæder saaledes anfægtedes som i det sidst forløbne, til ingen Tid have Folkene været saa villige til at give Slip paa Fædres Arvegods i Troe og Tale som i Mark og Kiste, i ingen Alder var Skrift saa mægtig over Tungen, og saa udansk tillige, men være sig hvad det vilde, Latin eller Fransk, Tydsk eller Islandsk, det kunde vel en liden Stund vanskabe Stilen, og forvende Maalet i |A:20| lærde Kamre eller store Huse, men dog ei indtage Folket, eller holde Stand, saasomt en Aand opstod som rørte Tungen frit og kraftelig, og aldrig kunde nogen dygtig Dane-Skjald bevæges til for Alvor at lyse Frillebørnene i Kuld og Kiøn, om han end stundum af en Flyvelyst lod sig forlede til at lege med dem og glemme Adelskonens ægte Afkom, altid higede han dog tilbage mod de rette danske Dage, altid talde dog de gamle Riim, den gamle Stil med kiærlig Styrke til hans Hjerte, og saalænge Skjaldene ei svigte Modersmaalet, da er det i Behold, de er dets fødte Præster, skabte til at tjene i dets Helligdom, den kan besmittes ynkelig imens de slumre eller sværme, men saasomt de vaagne, eller vende om, fordi de føle, Hjemmen er dog bedst, da feie de med Koste, da snerte de med |US3:319| Svøber, da synge de med Tunger som er ægte, og Folket lystes ved at see og høre Sligt, og *Vexelererne*, og Øxendriverne maae pakke sig og holde Marked udenfor, hvor der er høit til Loftet, og hvor det er Profitten kun man lever af. Imidlertid skal Ingen nægte, at *Markskrigerne* har i den sidste Tid havt god Afsætning, og med deres Flensborg-Dansk fyldt manges Øren, saa der knap er Rum til hvad man kalder bredt, godt gammelt Dansk, ja saa at mange reent har glemt, hvordan |A:21| det klinger, og derfor er det vel paa Tide med den ene Haand at *støve op*, imens den anden feier ned, og snildt forene Røsten med Kæmpe-Mælet fra de gamle Dage,

som er baade skabt og skikket til at rense Lungerne og lukke Øren op, og overdøve baade Knur og Kvæk. Desuden træffer det sig nu saa vel, at Modersmaalet i de gamle Bøger fører med sig hvad det brugdes til at giemme og udtrykke: Fædrenes Tanker, Følelser og Minder, og aabenbarer da, hvad der er ægte Dansk i alle Maader. Derfor skal Mindesmærkerne af Danmarks Krønike og Riim og Tungemaal, være noget af hvad jeg i dette Skrift fornemmelig vil sysle med, og da jeg saaledes kommer til at handle om mange, nu ubekjendte Ting, som dog engang har været vitterlige og særdeles kiære for det danske Hjerte, tør jeg ogsaa haabe det vil favne dem med Glæde, som gamle, hardtad glemte Venner, man dog kiender end paa Røsten, der opvækker Minderne i [|VU2:164](#)Hjertekamret, hvor de slumre. Jeg vil prøve paa at vise, hvor eens og elskelig en Aand der gaaer igiennem alt det ægte Danske i Riim og Krønike, i Sprog og Love, hvor høit det danske Hjerte under Vadmels-Koften slaaer, og hvilken Dybhed der er i hvad de foragte som kun løbe efter Næsen og dømme efter Skin; vise vilde jeg, ifald [|A:22](#)jeg kunde, hvad jeg seer, den forunderlig historiske Aand som stedse hvilde over Dannemark, lever i Alt hvad Aandeligt der opvoxde paa Marken, og byder nu Dannemark tvende Kaar: enten at forlades af sin Aand og oversvømmes af det Verdenshav, der bryder paa dets Kyster, af de Verdens Folk der ligge ved dets Grændser, eller giennem kiærligt Minde at tilegne sig Fædrenes Liv, og i Forening med dem indtage Historien, og bygge deraf et Tempel for den Aand som styrede Tidernes Gang, og saa øiensynlig udkaarede det danske Folk til at forklare sine Idrætter, til at udtrykke aabenbarlig hvad de Vise og Forstandige i deres egne Øine prøvede forgiæves paa at udgrunde. Giennem Aartusinder forberedtes klarlig denne store Time, og omringet af mægtige Fiender vogtedes det lille Rige paa saa forunderlige Maader, at [|US3:320](#)de som vare klogest paa Verden maatte opgive Haabet om at forklare det; i den nye som i den gamle Verden udspillede de store og anseelige Folkefærd deres Rolle og udtømde deres Kraft paa adskillige Veie, og alle saa havde de noget hvoraf de kunde bramme, noget der dog i Verdens Øine kunde giælde for et værdigt Maal at stræbe efter med Folkelivets hele Kraft, kun Danmark syndes intet at have, syndes ei at indgyde sit Folk nogen høiere Attraa end at be[|A:23](#)skiærme Fædrene-Landet, dyrke dets Agre, pløie dets Strømme, og lyde paa Sang under blommede Bøge; store Flokke uddrog i det Fjerne og kundgjorde i Vaabengnye det danske Navn over hele Europa, enkelte Danner-Konger stiledede efter Nordens Trilling-Krone, og fattedes ei Følge af mandelige Skarer, men Folkets Sag var det aldrig, dets Aand var stedse den som mæglede Fred mellem Harde-Knud og Magnus den Gode, dets Aand var stedse tilfreds med Rigets gamle Grændser og har i den *historiske* Tid neppe taget Deel i andre Krige end dem der førdes for at beskiærme eller vinde dem tilbage. Ligesaalidet har

Folket stræbt at vinde Rye for Viisdom og Konst; enkelte Mænd, som en Saxe og Tyge Brahe staae for Europa som Vidundere af dansk Herkomst, men Folket tilegnede sig aldrig deres Priis, Danmark blev aldrig, hvad de Varsler kunde synes at betyde, Sædet enten for romersk Lærdom, Stjernekyndighed eller andet Sligt, Uraniborg fik Lov at forfalde som at reise sig, og af Saxe |VU2:165| tilegnede de Danske sig kun, hvad Verden foragtede, Indholden, afklædt sit fremmede Smykke, jævn Videnskabelighed udbredte sig snart i det sextende Aarhundrede, og holdtes i de Følgende trolig ved Lige, langsom og betænkelig tilegnede man sig udenlandske Fremskridt, men stræbde aldrig at vorde |A:24| Forløbere i noget. Er da nu det danske Folk udlevet, da har det, som Folk, levet for intet, og er det ikke bestemt til at løse Historiens Knude, maae det ved sin Død knytte den saa fast, at den synes uopløselig; thi ene hin Bestemmelse kan forklare, hvi man giennem hele Historien opdager hos det danske Folk Alt hvad der pleier at gjøre et Folk mægtigt, klogt og berømt, undtagen Lysten til at blive det, hvi man ei kan opdage noget Aandeligt hvorved Folkets Hjerte hængde, uden Ærlighed og Fædrenes Minde, intet der rørde Folket uden Christendom og Fædrelandets Krønike, ingen egenlig Folkepoesie uden Riimkrøniken og Kæmpeviserne, der vel maae lignedes ved de Blomster hvormed den danske Almue endnu til Pindse-Høitid pynter saa omhyggelig hensovne Frænders og Forældres Grave. Det gjøre de endnu, og derfor er der |US3:321| endnu Haab om, at de ei ere skabte for intet, at Tiden skal give Fædrene det Lov, der altid var ægte Dannemænds høieste Ønske, at de, og som Folk, ligge med Æren i deres Grav. Vist er det ogsaa, at ligesom Danmark, trods alle de Omvæltninger der i de sidste Dage timedes Europa, og rakde sørgelig til Norden, dog endnu har saa omtrent de samme Grændser som i Hedenold, saa er og Dannemark det Land, hvor der, efter alle Mærker at slutte, |A:25| er meest tilbage af jævn gammeldags, grundig Kundskab, i hvormeget den unægtelig i den sidste Tid ogsaa her har aftaget, selv udenlands har man nys maattet opdage at der fra Nordens Middel-Alder vare skriftlige Mindes-Mærker, som krævede Agtelse og Opmærksomhed, og at man maatte søge Kundskaben om dem i Dannemark, unægteligt er det at Danner-Sproget har i Norge uden Sværds slag vundet en, maaskee mageløs Seier; hvad Ingen skulde troet, er dog skeet, i det man ogsaa udenfor Norden har begyndt at lære Dansk, og midt i det hardtad ægyptiske Mørke der omringer os synes dog saaledes enkelte Glimt at forjætte en Dagning over Fædrene-Landet, ja, at den kommer, er min faste Troe, med hvilken jeg og heller, naar det endelig skal være, vil ligge som en Nar i min Grav, end vandre haabløs paa Fædrenes.

Hvorvidt det nu skal undes mig i Støvet at see det liflige Dagskiær; det er skjult for mine Øine, men det er mig klart, at jeg

ærlig, al den Stund jeg aander, skal hjælpe til efter Evne, at det snart maatte dages |VU2:166| og skinne paa Tidernes Mindestene, saa man der kunde læse Sandhedens Runer om Verdens Løb, og Tidernes Maal. Derpaa arbeidede jeg, der jeg forkyndte Fædrenes Troe, den Troe der ene kan tilfredstille det danske Hjerte, |A:26| hvorefter det selv i Hedenold sees at hige, den Troe, uden hvilken al Viisdom og Hæder kun er en Skygge, en Damp som Veiret bortdriver, ja uden hvilken det danske Folk aldrig kan tee sig med Kraft, eller vinde sin Arv, thi var det end ikke saa vist at Historien er vor eneste Arv, saa stadfæster dog daglig Erfaring hvad Krøniken melder, at det danske Folk uden Troe er saa dorsk og feigt at intet Stort er ved eller med det at gjøre, og hvi det er saa, kan Fornuften begribe. Er der nemlig et Folk som ene har Kraften i Hjertet og hvis Hjerte naturlig kun hænger ved stille, fornøielige Dage, og naar det kommer høit, ved Fædrenes Minde, et Folk, som i Følge deraf naturligviis er beskedent, har kun ringe Tanker om egen Kraft eller Dygtighed til at kappes med andre, og ingen Attraa efter Æren der saa besværlig skal kiøbes uden at kunne tilfredstille Hjertet, er der |US3:322| et saadant Folk, og vil vi troe vore egne Øine i Historien saavel som i Livet, da er det i Dannemark, kommer nu hertil, at Folket er lille, og i Følge sin Natur ubekvent til Forbindelse med noget andet Folk, der ikke elsker og ægter det, som i dets Tungemaal Ord kun forbindes ved at elske og ægte hinanden, da er det vel klart, at et saadant Folk kan ikke bestaae, end sige udmærke sig, uden ved fast og levende Troe paa Sandhed om de usyn|A:27|lige Ting, thi først ved en saadan Troe bliver Fædrenes Minde meer end en kraftløs Skygge, en *Virkelighed*, ikkun en saadan Troe kan drive det Folk til Daad, forlene det Mod og den Kraft Naturen har nægtet. Det danske Folk er aldeles en Kvinde, som derfor, naar den sande Kiærlighed ei luer i Hjertet, enten maae vorde en liderlig Skiøge, et forfængeligt Bolskab, eller et koldt storagtigt, latterligt Væsen, der vil spille Mandfolk, og bilder sig ind at Buxer gjør Mænd. Man indvende her kun ikke, hvad Krøniken melder og den lille Fugl paa Kvist synger om, at i Oldtids Dage, før Sandhed var aabenbaret i Norden, var det danske Folk nok saa kiækt som nogentid siden, thi uden at tale om her, hvad man ventelig ikke vil troe, er det nok at paamine om, hvad enhver maae kunne begribe, at der er en mærkelig Forskiel imellem de ældgamle Dage og vore, der lader sig ligesaalidt ophæve som nægte; at saalænge Dannemark fostrede *Skjoldmøer* blandt sine Kvinder, kunde og det kvindelige Folk naturligviis færdes som *Skjoldmøe*, skiondt det i Grunden var lige |VU2:167| *unaturligt*, og lod sig kun gjøre i Barndommens viltre ubetænksomme Dage, medens Hjertet gierne vil følge enhver *Indskydelse* og lade Indbildningen raade, ligesom vi endnu kan see Smaapiger efterlignende Drengene ret ar|A:28|tig. Saasnart derimod *Eftertanke* kommer med Aarene, saasnart man laaner Øre til Hjertets naturlige Sprog, da maae

Lysten forgaae og Kraften tillige, thi det var kun *Indbildnings-Kraften* som ei havde Sandheden med sig i Grunden, det var kun en Leeg i Dukkeskabet som maatte holde op naar det lukdes i, og lukdes i Baglaas med Tidens Nøgel. Derfor see vi endnu at de krigerske Dreng, hvoraf det vrimler hos os, saa vidt som Trommerne gaae, blive med Tiden kun maadelige Helte, og de mange letnemme, flittige Peblinger kun daarlige Lærde, og allerhelst smaa bitte Spillemand, der more sig med at klimpre lidt paa en Lire, en Fløite eller Fiol, enten bogstavelig, eller hvad tit er værre, lidt billedlig, naar de bilde sig ind at de sidde høit hos Apol eller Brage med Digterharpen paa Knæe, i hvorvel de dog sidde i Ægget og klingre paa Skallen. **US3:323** Derfor see vi ogsaa, at i Hedenskabet holder Fædrenes Mandelighed op med Skjoldmøe-Tiden, og Braavalle-Slaget, hvor Skjoldmøen Visne førde Danmarks Banner og mistede sin *høire Haand*, er den sidste store Folkedaad af Dannemarks Hedninger Sagnet omtaler, ja, underlige Præg bærer hele det Sagn af den Følelse, at Dannemarks Helteliv var dermed ude, thi i dette Slag øvede ogsaa Dannemarks **A:29** gamle Leie-Kæmpe, Stærkodder sin sidste Bedrift ved at føre Avindskjold mod Frodelandet, derpaa lod han sin Svanesang høre og styrtede sig med et Kongemord paa sin Samvittighed i Graven; i det samme Slag forraadte Odin, hedder det, sine hidtil saa kiære Danske og dræbde selv den blinde, sønneløse Harald Hyldetand. Hvad man siden hører om de Danske Hedningers Bedrift, giælder kun enkelte Flokkes og vilde Kæmpers Tog, under hvilke Riget adsplittes og synker i Afmagt, som Regnar Lodbrog i Elles Ormegaard. Det eneste Udtryk af aandig Livlighed, er den sygelige Længsel hos Gorm efter en Forbindelse med den fordunklede Aande-Verden, hans eventyrlige Færd til Geirrodsgaard og Torkels til Utgarde-Loke i samme Anledning, som havde Kongens ynkelige Straadød til Følge. Med Christendommens Indførelse begynder i Dannemark, som overalt i Europa den *sande Middel-Alder*, den hvori Følelsen hos ethvert Folk som hos ethvert Menneske, er paa sit Høieste, den, hvori det med Nødvendighed maae give sig tilkiende, *hvad* Folket eller Mennesket *naturlig elsker*, og Histo**VU2:168**rien vidner uimodsigelig, at ihvormegen Kiækhed Folket end mangengang viiste, var det intet mindre end Folkets Sag at giøre Erobringer, ja man seer klarlig at Krig var ingenlunde dets Sag, og saasnart **A:30** Christendommen forfaldt, var Riget et Bytte for indenlandske og fremmede Røvere, tilsidst adsplittedes det ganske, og var siden, selv i Forbindelse med Norge og Sverrig ei engang mægtigt til at tugte Holsteenerne, eller væрге sig mod Sørøveres Anfald. I dette Tidsrum finde vi ingen Skjoldmøer i gammel Forstand, men Mod og Snildhed finde vi dog ikke længer hos Folket, end vi kan slutte de fandtes hos Dannekvinder, thi Absalons Systre vare ham ikke ulige, og at Dannemarks Folkedaad endtes i Absalons Dage, eller om man

vil i Andres Sunesens, da Saxes Krønike blev færdig, er unægteligt, er allerede deraf klart at Saxe skrev paa Latin, uden at nogen fordanskede Bogen, Riim-Krøniken og Kæmpe-Viserne ere, som sagt, kun Vidnesbyrd om, at de Danske imellem, som til en Høitid, mindedes, hvad de, uden at forgaae, ei aldeles kunde glemme, de hensovne Fædre som skulde ligge med Ære i Graven.

|US3:324 Med Reformationen begynder Folkenes Manddom, deres fornuftige Aar, og ligesom man veed, at den der i sin Ungdom kun havde liden Lyst til Orlog, Færdsel og stærk Hovedbrud, faaer endnu mindre i Aarenes Løb, for Kone og Børns, for Helbred og Eiendoms Skyld, saaledes kan man være vis paa, at finde det samme hos Folkene, lige |A:31 som man da ogsaa vil finde hos det Danske, at Erobring og Krig var da, endnu mindre end nogensinde, dets Sag, og at der egenlig kun saa omtrent et hundrede Aar var, hvad man kan kalde Liv i Folket, en Ting der hos Danske giver sig lige vist tilkiende i Beskiærmelse af Rigets Grændser og i livlig Dvælen ved Fædrenes Minde. I Fjerde Christians senere Tid begyndte Riget at formindskes, og i Tredie Frederiks Dage frelsdes det kun fra Opløsning ved et Underværk og med Tabet af sin høire Arm, men da var ogsaa den Tid forbi, da man gav Sidestykker til Anders Vedels fordanskede Saxe, og Arild Hvitfelds Krønike saavelsom Lyschanders Danske Kongers Slægtbog viiste noksom, at ei engang en Bearbejdelse af Saxe efter Tidens Tarv og langt mindre en Rigs-Krønike som den hvortil Anders Vedel gav en mesterlig Afridsning i sin lille Bog om Dannemarks Krønike at beskrive, kunde i dette Tidsrum forventes. Den kom da heller aldrig siden, og *Frederik den Andens* Krønike var den eneste nye Historiebog ligesom Lyschanders Grønlands Krønike vel var det eneste Sagariim, der egenlig skreves |VU2:169 for det danske Folk. Hvorliden Sands Folket siden Tredie Frederiks Dage har havt for stor Bedrift, hvor aldeles ingen Deel det har havt i den senere Historieskrivning og Poesie, og |A:32 hvor *udansk* i Grunden den eneste læselige Dannemarks Krønike, nemlig Holbergs var, ja hvorledes Bogskriverne tilsidst tabde Folket aldeles af Syne, og stræbde at danne sig en egen lille Læseverden, der havde sit Sprog og sin Smag for sig selv, og var netop stor nok til at give Skriveren et lille Navn, og Trykkeren sin Daghyre, det er noksom bekiendt, og trænger ikke til Beviis, om det end, som Alt, kan have godt af lidt mere Lys, som jeg og ved Leilighed skal søge at udbrede over denne Sag, men her maae jeg holde mig til Hovedsagen og spørge, om man vel mener, det danske Folk vil nu paa sin Alderdom leve op igien, uden at have de Kræfter, der selv i Ungdommen ei vare mægtige nok til at frembringe livlig Rørelse, uden den *Hjerte-Styrkning* det alt da til stor Bedrift saa høilig behøvede, uden med Kiærlighed at komme sin troende Ungdom og Manddom ihu, og *opglødes ved Mindet*, eller om man synes det er bedre at Folket daglig synker |US3:325 dybere i aandelig

Dorskhed, i kold LigeGYldighed for al stor Bedrift, for Fædrene og Fædreneland, i Fejghed, Tyvenykker og Liderlighed? man skal nødes til at indsee, at paa dette Spørgsmaal kommer det an, hvad man skal dømme om min Kamp for gammeldags Christendom, ikke forsaavidt jeg er Christen og Præst, |A:33thi for saavidt staaer jeg under en høiere Dommer og bryder mig kun lidt om andre, men som Dannemand og Kiender af Fædrelandets Historie, og at den første Deel af hiint Spørgsmaal maae besvares med det bestemteste Nei, og det andet ligeledes af alle dem der har en Draabe ægte Dansk Blod i deres Aarer, det troer jeg mig til at kunne godtgjøre. Ingenlunde vil jeg lægge an paa, hvad der imidlertid ganske rigtig og ganske nemt lod sig gjøre, at føre et strængt og koldt logisk Beviis for min Paastand, thi hvad kunde det hielpe, men jeg vil stræbe giennem Historien at lade den forklare og bevise sig selv, og kalde paa den danske Følelse, der, saavidt jeg kan skiønne, vel hos os alle er søvnic og lunken, men sover dog ei hos Alle som en Steen, og er endnu mindre aldeles hensovet, og jeg veed med mig selv, at vaagner den først og faaer *gnidt sine Øine*, da skal den see hvad den nu allermindst *drømde om*, og ei slaae sig til Roe, før den mærker at Hjertet kan banke, og Kinden blusse, Taaren rinde og Troen styrke, saa som det hos Danske var lovlige Skik i forrige Tider. Jeg veed det jo godt, der er vist mange i denne Time som kalde sig Danske og |VU2:170kunde dog, uden Suk eller Sorg, see Fædrene-Landet heelt eller halvt tjene fremmede Herrer, Fædrenes Støv |A:34vanæret, deres Minde glemt, deres Aand forsvundet, deres Tungemaal afsjælet, naar kun Handel, Agerdyrkning og Handværker kunde, hvad de kalde blomstre, naar der kun var Penge og Lystighed fuldtop i Landet, men det veed jeg ogsaa at de vanære det Navn de bære, at ere de end af Fædrenes Kiød og Blod, af deres Aand og Been, efter deres Hjerte ere de ikke, jeg veed fremdeles, at saa er det ikke med alle, og endelig veed jeg, at mange, naar de komme ret til sig selv, vil i deres Inderste finde mere ægte Danskhed end de vidste af at sige, saalænge de klinede og kline lode paa den Snemand, der skulde hedde et *selvstændigt* Fornuft-Væsen, og skulde da vist heller ikke af sig selv løbe langt, men fik naturligviis aldrig noget *Hjerte*, ja ei engang i Norden noget *Hoved*, der jo flux sank ned mellem Skuldrene, aldrig Øine til at see, eller Mund til at tale med, og endnu mindre Kraft til at hævde sin døde Selvstændighed i det sagtteste Tøbrud end sige i Vandskyl, da den |US3:326flux blev til *Vand*, *hvoraf den var taget*. Derfor har jeg det Haab at det nu, da vi dog alt have givet saa deilige Lærepenge, som man kan ønske, ei skulde være aldeles unyttigt, at tale gammelt Dansk til Dannemarks Folk, og dertil er, som sagt, dette Tidsskrift i Forening med Oversættelsen af Nordens gamle Rigs|A:35krøniker særdeles bestemt. Hvorvidt jeg paa nogen Maade er Arbeidet voxen, og hvorvidt det kan lykkes, det vedkommer som sagt ikke mig, da det

dog er vist, at jeg gaaer ingen anden i Veien som kan og vil gjøre det bedre, og at Enhver, uden videre Snak, skal gjøre sit Bedste. Bedre troer jeg nu ikke at kunne slutte denne lille Fortale om dansk Poesie, Sprog og Historie, end ved at henvende mine Læseres Opmærksomhed paa et Mindes-Mærke fra Slutningen af Dannemarks Middel-Alder, som i en, efter mine Tanker, venlig og elskelig Forening minder om disse Ting tilhobe.